

D o E P A K

DuPAK DoePAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUIJELKRANT NUMMER 1 DoePAK DuPAK

Een **dupák** (spreek uit: **do-pak**) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupák wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspopentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de *Dood van Pierlala* in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupák wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doode stilte geschiedt, gaat het strekken en inkrimpen van de dupák razendsnel en met veel rumoer. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupák hangt, gaat door de kop en het lijf heen en zit vast aan de houten heup. Het gat in de kop is iets wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupák is een touw vastgemaakt. De touwtjes gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhoutje. Door dit houtje op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lappen lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en valt weer om. Behalve springen kan de dupák ook om zijn as draaien; daarbij zwieren zijn armen wijd uit.

Dood van Pierlala

DoE mee met Jan Klaassen.

De *Dood van Pierlala* is een figuur uit het oud-Hollandse *Jan Klaassenspel*. Zwijgzaam verrijst hij naast Jan in de poppenkast. Als Jan de Dood uitscheldt voor 'knekelpoot' begint de hals van Pierlala te groeien, tot de kop met de holle oogkassen ver boven Jan Klaassen uitsteekt, tot buiten de poppenkast.

Wat is de andere benaming voor deze *stokpop*?

Het juiste antwoord is?

- * *Pierrot* (spreek uit: pjerroo), droevige clown afkomstig uit de *commedia dell'arte*, het Italiaanse volkstoneel;
- * *Dood van Pierlapotlood*.

✂ Knip *Pierlala* uit, plak hem op een stukje karton en speel.

Een encyclopedie ...

is een soort woordenboek. Je kunt er van alles in opzoeken. Kijk ook maar eens in de bibliotheek, of zoek op onze **websites** en klik op het **poppentheater-abc**. Zo ontdek je namen, figuren en uitdrukkingen op het gebied van het poppenspel.

Het abc bestaat uit wel 450 woorden. Ze zijn geïllustreerd met afbeeldingen uit onze internationale poppentheatercollectie. Handig voor een spreekbeurt of als je voor school een werkstuk moet maken!

We zijn benieuwd of je erachter kunt komen wie de opa van Jan Klaassen en zijn buitenlandse neven is. Deze gemaskerde figuur komt uit Italië. Hoe heet hij?

- * *Pulcinella* (spreek uit: poelstjenella);
- * *Poesjenel*.

Poppenkast

PAK een tafel. Leg die op z'n zij en ga achter het tafelblad zitten of staan. Dit is nu jouw *poppenkast*. Neem een pop. Een *handpop* bijvoorbeeld, gemaakt van een oude sok.

Een poppenspeler gebruikt zijn vingers om de handpop te laten bewegen. In de hals van de kop zit een gat. Daar steekt de speler zijn wijsvinger in. De duim gaat in het ene mouwtje, de pink in het andere. Aan de mouwtjes zitten soms handjes. De vuist van de speler geeft vulling aan het lijf. Vaak bungelen er beentjes onder aan het jasje.

Hoe heet de pop die door middel van een *kruishout* en draden bewogen wordt?

- * *majoret*;
- * *marionet*.

Katrijn

De vrouw van Jan Klaassen heet *Katrijn*. Op haar hoofd draagt ze een mutsje. Ze heeft een gebloemd jurkje aan en een schortje. Mooi is ze niet. "Ze heb een mondje waar wel vijf kilo aardappelen in kenne", volgens Jan. Katrijn en haar man zijn altijd aan het kibbelen, maar zij is de baas. *Trijntje Peterselie* is haar troetelnaampje.

Tijdens (kinder)feestjes in het Poppenspe(e)lmuseum zorgt zij in het *buffetje van Tante Trijntje* voor lekkere limonade en heerlijke appelflappen. Dat is smullen! Mogen wij je (weer) eens begroeten?

✂ Knip *Katrijn* uit, plak haar op een stukje karton en speel.

Oprichter

Poppenspeler *Otto van der Mieden* is al sinds 1984 de baas van het **Poppenspe(e)lmuseum**. Otto heeft veel poppen, boeken en prenten verzameld. Word ook museum-directeur. Spaar stripfiguren, sleutelhangers, stickers of andere dierbare dingen. Stal alles uit. Zo heb je een eigen museum. Beschrijf je collectie in een schrift. Of sla beschrijvingen op in de computer. Dan weet je wat je hebt. Nodig je vrienden, vriendinnen en familie uit om je verzameling te komen bewonderen. Veel plezier met je schatten!

Poppenspe(e)lmuseum ©

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL Tel.: +31(0)578 - 63 13 29 Fax: +31(0)578 - 56 06 21
www.poppenspeelmuseum.nl www.poppenspeelmuseumbibliotheek.nl info@poppenspeelmuseum.nl

DoEPAK-oplossingen

* De juiste antwoorden: *Dood van Pierlapotlood*, *Pulcinella* en *marionet*.